

**ΕΠΙΠΕΔΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ**  
**ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ**  
**(ΕΠΕ) ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ**  
**ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ (ΣΠΕ)**

***ΚΑΣΣΙΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΕΜΠ-ΣΑΤΜ***

***ΛΑΜΠΡΟΥ ΜΑΝΙΑ, MSc ΑΓΡ. ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΣ ΜΗΧ/ΚΟΣ, ΥΠ. ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ***

## **ΠΕΡΙΛΗΨΗ**

---

Πρόκειται για μια συγκριτική εργασία που εντοπίζει και αξιολογεί τα σημεία εκείνα που διαφοροποιούν τις δύο διαδικασίες εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, τόσο ως προς το πεδίο εφαρμογής τους όσο και ως προς τη φάση στη διαδικασία λήψης απόφασης που συμμετέχει η κάθε μια, και δημιουργούν έτσι ένα ακόμη πεδίο συζήτησης σχετικά με την ενσωμάτωση της νέας οδηγίας στην ελληνική περιβαλλοντική νομοθεσία.

## **ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

---

Η Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων από έργα και δραστηριότητες (ΕΠΕ) είναι η διαδικασία πρόβλεψης και εκτίμησης των επιπτώσεων δράσεων-έργων στο περιβάλλον, τα αποτελέσματα της οποίας χρησιμοποιούνται ως εργαλείο για τη λήψη αποφάσεων.

Δίνει καλύτερη πληροφόρηση για τις επιπτώσεις σε αυτούς που παίρνουν αποφάσεις αλλά από μόνη της δεν μπορεί να επιτύχει την πρόβλεψη (Κασσιός Κ., 2001) Περιλαμβάνει:

- Την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος.
- Τα χαρακτηριστικά του προτεινόμενου έργου και πιθανόν εναλλακτικές προτάσεις.
- Προβλέπει την κατάσταση του περιβάλλοντος με (επιπτώσεις) ή χωρίς (επιπτώσεις) το έργο.
- Λαμβάνει υπόψη μεθόδους για τη μείωση ή την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων.
- Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) που θέτει τα παραπάνω σημεία.
- Πιθανή παρακολούθηση των επιπτώσεων του έργου όταν υλοποιηθεί (έπεται της αδειοδότησης του έργου).

Οι ΕΠΕ πραγματοποιούνται για έργα που υπάρχει κίνδυνος να προκαλέσουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Θεωρείται πλέον ενοποιημένο κομμάτι της διαδικασίας σχεδιασμού, που ξεκινά με την ανίχνευση εναλλακτικών λύσεων και καταλήγει σε συμμετοχή του κοινού και σε ενδεχόμενη αναθεώρηση του έργου.

Η διαδικασία ΕΠΕ περιλαμβάνει αφενός μεν μία ή περισσότερες επιστημονικές μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΜΠΕ) και αφετέρου τις ενέργειες για τη δημοσιοποίηση και την ένταξή τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Οι ελάχιστες αναγκαίες πληροφορίες που πρέπει να περιέχονται σε μια Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) είναι γενικά περιγραφή του έργου, περιγραφή του περιβαλλοντικού πλαισίου, συνοπτική συγκριτική περιγραφή των δυνατών εναλλακτικών θέσεων, χρήσεων και ενεργειών, εκτίμηση των πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, συγκριτική εκτίμηση των πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων των εναλλακτικών λύσεων, περιγραφή των μέσων και μέτρων που προτείνονται για την πρόληψη, μείωση ή άρση των αρνητικών επιπτώσεων, μία μη τεχνική περίληψη των πληροφοριών της ΜΠΕ και ενδεικτική αναφορά των βασικών δυσκολιών της ΜΠΕ.

Η ΕΠΕ αναφέρεται κατ' εξοχήν στον τρόπο με τον οποίο ένα προτεινόμενο έργο πρέπει να πραγματοποιηθεί, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Ερωτήματα όπως εάν, πού και ποιος τύπος ανάπτυξης πρέπει να πραγματοποιηθεί αποτελούν το αντικείμενο προηγούμενων διαδικασιών πολιτικής. Συχνά, αυτές οι αποφάσεις εμφανίζονται με ελάχιστη ή καμία περιβαλλοντική ανάλυση (Sadler και Verheem, 1996).

Για τις διαδικασίες εφαρμογής της ελληνικής νομοθεσίας ΕΠΕ καθώς και της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας δεν θα αποτελεί αντικείμενο της παρούσης εισήγησης δεδομένου ότι θα καλυφθεί επαρκώς από τους σχετικούς φορείς.

Από την εισαγωγή της ΕΠΕ, περίπου 25 έτη πριν, ο κόσμος έχει αλλάξει δραματικά. Ο γενικός στόχος της βιώσιμης ανάπτυξης παρουσιάζει ένα νέο πολιτικό πλαίσιο και η περιβαλλοντική ποιότητα έχει επιδεινωθεί σε τόσα πολλά μέρη του κόσμου που η προσέγγιση από έργο σε έργο της ΕΠΕ δεν εξασφαλίζει την περιβαλλοντική ποιότητα και δεν είναι επαρκής για να καλύψει έντονα ή οξεία περιβαλλοντικά προβλήματα που προκύπτουν, είτε να αποτελέσει την προληπτική ασπίδα για μεγάλους χρονικούς ορίζοντες.

Έγινε φανερό ότι για την αποτελεσματική, μακροχρόνια και υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος είναι αναγκαία η ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών διαστάσεων σε ανώτερα επίπεδα της λήψης αποφάσεων που διαμορφώνουν το πλαίσιο για τις μετέπειτα άδειες σχετικά με την εκτέλεση έργων, δηλαδή σε επίπεδο στρατηγικού σχεδιασμού πολιτικών, σχεδιασμού και προγραμματισμού.

Έτσι η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε πολιτικές, σχέδια και προγράμματα εμφανίστηκε γύρω στο 1995 σε διάφορες χώρες όπως ο Καναδάς και η Ολλανδία και

διάφορους οργανισμούς όπως η Διεθνής Τράπεζα με την ονομασία Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (ΣΠΕ).

Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερο, περιφερειακά και εθνικά σχέδια (τομεακά ή πολυτομιατικά) υπόκεινται στις διαδικασίες περιβαλλοντικής εκτίμησης (επίσημες και άτυπες) που προσδιορίζουν, σε στρατηγικό επίπεδο πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του σχεδίου ή του προγράμματος.

Η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε στρατηγικό επίπεδο ώστε να εξασφαλίζεται η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης σε κατά το δυνατόν έγκαιρο στάδιο της διαδικασίας σχεδιασμού πολιτικών, σχεδίων και προγραμμάτων είναι μια δυναμική διαδικασία και στοχεύει στην εκπλήρωση του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης. Με τη λογική ότι όταν οι αποφάσεις στηρίζονται σε περιβαλλοντικά θεμελιωμένες στρατηγικές, οι ενέργειες που ακολουθούν είναι εξίσου περιβαλλοντικά αποδεκτές, η ανάπτυξη και η εν γένει επέμβαση στο περιβάλλον δεν θα είναι επιβλαβής. Και αυτό θα πρέπει να είναι μια κοινή συνείδηση, τεκμηριωμένη και σαφής στους συμμετέχοντες στην διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Η ΣΠΕ δεν αντικαθιστά την ΕΠΕ αλλά λειτουργεί συμπληρωματικά σε ένα ανώτερο επίπεδο σχεδιασμού και προγραμματισμού της περιβαλλοντικής διαχείρισης. Εδώ αναφερόμαστε δηλαδή σε μια νέα μορφή πολιτικής με μελλοντικές δυνατότητες για ένα ενδυναμωμένο και αποτελεσματικό **Σύστημα Εκτίμησης των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων σε Στρατηγικό Επίπεδο** σε στενή πάντοτε σχέση με τη λειτουργική βιωσιμότητα, και όχι σε πολιτικές χαμηλής αποτελεσματικότητας (π.χ. πράσινες πολιτικές).

Η καταρχήν σύγκριση των δύο οδηγιών-νομοθετικών εργαλείων για τον εντοπισμό των ομοιοτήτων και των διαφορών τους θα λέγαμε ότι είναι αδύνατη με την έννοια ότι συγκρίνονται δύο ανόμοιες διαδικασίες. Απλά πρόκειται για εργαλεία-διαδικασίες που αποτελούν τμήμα της περιβαλλοντικής διαχείρισης και συγκεκριμένα η ΕΠΕ αποτελεί υποσύνολο της ΣΠΕ. Η ΣΠΕ ανάγεται σε ένα ανώτερο επίπεδο από την ΕΠΕ και σε διαφορετική φάση της διαδικασίας λήψης της απόφασης.

Για την αποσαφήνιση καταρχήν βασικών ζητημάτων είναι σκόπιμο να αναφερθούμε στη σχετική ορολογία:

- ο Έργο: ένα προτεινόμενο εκτελέσιμο εγχείρημα, που τυπικά περιλαμβάνει χαρακτηριστικά τον προγραμματισμό, τον σχεδιασμό και την κατασκευή μιας εγκατάστασης, μιας κατασκευής ή ενός κτιρίου.
- ο Σχέδιο: μία σκόπιμη, προνοητική στρατηγική, συχνά με συντονισμένες προτεραιότητες, επιλογές, και μέτρα, αυτό δίνει μορφή και εφαρμόζει την πολιτική.

- Πρόγραμμα: μία συνεπής οργανωμένη ημερήσια διάταξη (agenda) ή έγγραφο με δεσμεύσεις, προτάσεις, όργανα ή/και δραστηριότητες που δίνει μορφή και εφαρμόζει την πολιτική.
- Πολιτική: μία γενική πορεία δράσης ή προτεινόμενη γενική κατεύθυνση που μια κυβέρνηση ακολουθεί ή θα ακολουθήσει και που οδηγεί σε περαιτέρω λήψη αποφάσεων.

Επομένως η ΣΠΕ είναι μια πολυεπίπεδη διαδικασία που καλύπτει διαφορετικά επίπεδα του περιβαλλοντικού σχεδιασμού. Ο σκοπός της, όπως αυτός υπαγορεύεται στην έκθεση Brundtland και της Ατζέντα 21, είναι να ενσωματώσει περιβαλλοντικούς και αειφορικούς παράγοντες στην χάραξη πολιτικής. Η λογική της αναπτύσσεται στα εξής σημεία (Sadler, 1996) και κάνει προφανή την αναγκαιότητά της:

- Διαμορφώνει τις περιβαλλοντικές διαστάσεις σε όλα τα επίπεδα λήψης απόφασης.
- Συμβάλει αποφασιστικά στον καθορισμό της ανάγκης και του βαθμού επίτευξης των κυβερνητικών πρωτοβουλιών και προτάσεων.
- Αποφεύγει τον αποκλεισμό των επιλογών και των ευκαιριών που προκύπτουν όταν γίνεται η εκτίμηση σε επίπεδο μόνο έργων.
- Καθιερώνει το κατάλληλο πλαίσιο για τις ΕΠΕ σε έργα.

Τα κύρια πλεονεκτήματα των ΣΠΕ κατά τους Sadler και Verheem, 1995 είναι:

**α. Οι ΣΠΕ εξασφαλίζουν ότι δίνεται ικανοποιητική προσοχή στις περιβαλλοντικές διαστάσεις και στόχους στην ανάπτυξη πολιτικών, σχεδίων και προγραμμάτων.**

Η πρακτική της ΕΠΕ έχει ορισμένες αδυναμίες και περιορισμούς που περιλαμβάνουν δομικές αδυναμίες που επικεντρώνονται στο σχετικά προχωρημένο στάδιο στο οποίο η ΕΠΕ εφαρμόζεται συνήθως στη λήψη αποφάσεων. Από αυτό το σημείο, υψηλού επιπέδου θέματα που αφορούν τα αν, που και το ποιος τύπος ανάπτυξης πρέπει να πραγματοποιηθεί, έχουν αποφασιστεί, συχνά με ελάχιστη ή καμία περιβαλλοντική ανάλυση. Η ΕΠΕ είναι ένας ατελέσφορος τρόπος σε αυτά τα ζητήματα. Η ΣΠΕ ή μία ισοδύναμη προσέγγιση μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως συμπλήρωμα της ΕΠΕ (σε έργα) για να ενσωματώσει τις περιβαλλοντικές εκτιμήσεις και τις εναλλακτικές λύσεις άμεσα στον σχεδιασμό της πολιτικής, των σχεδίων και των προγραμμάτων.

**β. Οι ΣΠΕ ενισχύουν και βελτιώνουν τις ΕΠΕ σε επίπεδο έργου δεδομένου ότι:**

- Ενσωματώνει τους περιβαλλοντικούς στόχους και αρχές στις πολιτικές, σχέδια και προγράμματα που διαμορφώνουν τα μεμονωμένα έργα
- Διασαφηνίζει τα στρατηγικά ζητήματα και τις ανάγκες σε πληροφορίες
- Ενισχύει τη θεσμική αποδοτικότητα (ιδιαίτερα όπου σχετικές με την ΕΠΕ δεξιότητες, λειτουργικά διαθέσιμα και θεσμικές ικανότητες είναι περιορισμένες) αποφεύγοντας την ανάγκη για περιττές μελέτες ΕΠΕ σε επίπεδο έργων

- Μειώνει τον φόρτο εργασίας στις ΕΠΕ:

- στρέφοντας προς συγκεκριμένη κατεύθυνση τις επιλογές που θα πρέπει να εκτιμηθούν σε επίπεδο έργου υποδεικνύοντας μια σειρά από φιλικές προς το περιβάλλον και οικονομικά επιτεύξιμες εναλλακτικές λύσεις
- περιορίζοντας τις επιπτώσεις που θα πρέπει να εκτιμηθούν σε επίπεδο έργου με την από πριν εκτίμηση των γενικών επιπτώσεων των κατηγοριών έργων
- αποκλείοντας ορισμένα είδη ανάπτυξης σε επίπεδο πολιτικής, μειώνοντας την ανάγκη για πολλές ΕΠΕ σε επίπεδο έργων και ανακουφίζοντας έτσι την πίεση όπου είναι περιορισμένη η θεσμική δυνατότητα.

- Διευκολύνει την εξέταση εναλλακτικών λύσεων που δεν γίνεται να εξεταστούν σε επίπεδο έργου, παραδείγματος χάριν συνολικές εθνικές στρατηγικές επιλογές σχετικά με: διαχείριση αποβλήτων, ενεργειακός ανεφοδιασμός, διαχείριση μεταφορών.

**γ. Οι ΣΠΕ επιτρέπουν τον προσδιορισμό και τη διευθέτηση των αθροιστικών (συσσωρευτικών) επιπτώσεων, π.χ. συσσώρευση των επιπτώσεων από τα πολλαπλά έργα, άμεσα ή έμμεσα επηρεαζόμενα από τις πολιτικές, τα σχέδια ή τα προγράμματα.** Η βαθμιαία, συνεχής, μακράς διάρκειας υποβάθμιση του περιβάλλοντος από μεμονωμένες, μικρές και ασήμαντες επιπτώσεις είναι μια από τις σοβαρότερες περιβαλλοντικές προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Τέτοια συσσωρευτικά αποτελέσματα κυμαίνονται από το παγκόσμιο επίπεδο (απώλεια βιοποικιλότητας, αλλαγή κλίματος, μείωση όζοντος) ως τις τοπικές επιπτώσεις (μείωση υπόγειων νερών, καταστροφή βιότοπων, ατμοσφαιρική ρύπανση). Ενώ έχουν καταβληθεί προσπάθειες για να διευθετηθούν αυτά τα ζητήματα με την επέκταση του πεδίου των ΕΠΕ, γενικά, τα χρονικά και τοπικά όρια σε αυτό το επίπεδο είναι ακατάλληλα για την κλίμακα των προβλημάτων. Οι ΣΠΕ μπορούν να προσδιορίσουν εναλλακτικές λύσεις και προσεγγίσεις για την ελαχιστοποίηση των συσσωρευτικών επιπτώσεων και παρέχουν ένα πλαίσιο για τη διευθέτηση αυτών των αποτελεσμάτων μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα (OECD/DAC, 1997).

**δ. Βοηθούν στην προώθηση της βιωσιμότητας.** Οι ΣΠΕ διευκολύνουν τον προσδιορισμό των επιπτώσεων των στρατηγικών στη βιώσιμη ανάπτυξη δεδομένου ότι οι ΣΠΕ είναι ενδεχομένως μια πολύτιμη διαδικασία για την εφαρμογή των διαστάσεων της βιωσιμότητας στη διαμόρφωση ή την αναθεώρηση των αναπτυξιακών πολιτικών, σχεδίων και προγραμμάτων. Όταν εφαρμόζονται συστηματικά στο "προς τα πάνω" μέρος του κύκλου απόφασης και στις οικονομικές, δημοσιονομικές και επιχειρησιακές πολιτικές που καθοδηγούν τη γενική πορεία της ανάπτυξης, οι ΣΠΕ μπορούν να είναι ένα διάνυσμα για την βιώσιμη προσέγγιση στον προγραμματισμό και τη λήψη αποφάσεων - όπως απαιτείται από την Επιτροπή Brundtland (WCED 1987) και από την Ατζέντα 21 (UNCED 1992).

ε. **Διευκολύνουν τις διαβουλεύσεις** μεταξύ των διάφορων κυβερνητικών οργάνων και των ενδιαφερόμενων μερών και **ενισχύουν τη δημόσια συμμετοχή** στην εκτίμηση των περιβαλλοντικών και κοινωνικών πτυχών των πολιτικών, των σχεδίων και των προγραμμάτων. Μέσω των διαβουλεύσεων που αναλαμβάνονται με τα ενδιαφερόμενα συμβαλλόμενα μέρη ως τμήμα της διαδικασίας ΣΠΕ, είναι δυνατό να προσδιοριστούν ζητήματα, ανάγκες, ανησυχίες, αξίες και ιδέες από εκείνες τις ομάδες και τα τμήματα της κοινωνίας που μπορούν να επηρεαστούν από μία συγκεκριμένη πολιτική, σχέδιο ή πρόγραμμα.

Τέλος, υπάρχει μια διαδεδομένη πεποίθηση ότι και οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη μπορούν να απορρέουν από την ΣΠΕ. Η βιβλιογραφία καταδεικνύει ότι οι ΣΠΕ θα μπορούσαν να είχαν χρησιμοποιηθεί ως εργαλεία για να αποφευχθούν ή να μειωθούν περιβαλλοντικές επιπτώσεις αποτέλεσμα των κακώς αναπτυχθεισών πολιτικών και προγραμμάτων που είχαν σαν αποτέλεσμα μεγάλες οικονομικές απώλειες.

Η διαφορά μεταξύ των δύο διαδικασιών είναι εμφανής στην κλίμακα των δύο πλαισίων. Παραδείγματος χάρη, εάν μια κυβέρνηση αποφάσιζε για διάφορους οικονομικούς και διπλωματικούς λόγους να ικανοποιήσει τις αυξημένες απαιτήσεις σε ενέργεια με μέσο την αύξηση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, οι ΕΠΕ θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για να βοηθήσουν να ελαχιστοποιηθεί η περιβαλλοντική ζημιά που θα ήταν αποτέλεσμα της οικοδόμησης νέων σταθμών παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος. Δεν θα μπορούσε όμως να χρησιμοποιηθεί για να εξετάσει το θεμελιώδες ζήτημα εάν υπάρχει οτιδήποτε βιώσιμο στην οικοδόμηση πρόσθετων σταθμών παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος και στην αυξανόμενη παραγωγή. Ένα σύστημα ΣΠΕ θα εξασφάλιζε ότι όχι μόνο οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις των διαφορετικών ενεργειακών πολιτικών θα λαμβάνονταν υπόψη, αλλά και τα δεδομένα όλων των σημαντικών περιβαλλοντικών μεταβλητών θα εξετάζονταν, όπως π.χ. η σχέση μεταξύ της ενεργειακής παραγωγής και αλλαγής κλίματος.

Οι ΣΠΕ ενός σχεδίου θα στοχεύσει στο να αξιολογήσει τις ευρείες περιβαλλοντικές και αειφορικές επιπτώσεις (θετικές και αρνητικές) ενός μεγάλου αριθμού δράσεων που μπορεί να ποικίλουν στον τύπο (π.χ. από ένα δίκτυο μεταφορών σε ένα ερευνητικό πρόγραμμα για τα πανεπιστήμια). Θα προβλέψει προτάσεις ανάπτυξης αντί να αντιδράσει σε αυτές (όπως στην περίπτωση της ΕΠΕ). Αυτό επιτρέπει μια περιεκτικότερη προστασία του περιβάλλοντος που στρέφεται τόσο στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης όσο και στην αποτροπή των αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Μία ΕΠΕ ενός ενιαίου έργου (π.χ. τουριστικού) θα στοχεύσει στο να προσδιορίσει τις συγκεκριμένες επιδράσεις στο έδαφος, όσο το δυνατόν με περισσότερο ποσοτικούς όρους. Προορίζεται ως εργαλείο που βοηθά τους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων να επαληθεύσουν εάν ένα έργο θα ασκήσει αρνητικές επιδράσεις στο τοπικό περιβάλλον. Κατά συνέπεια, δίνει μεγάλη σημασία σε πρακτικές λύσεις μετριασμού αποκατάστασης (mitigation) και λύσεις

αντιστάθμισης. Ενώ σε επίπεδο ΣΠΕ, αυτές είναι συχνά συζητήσιμες από την άποψη των διασταλμένων πολιτικών εναλλακτικών λύσεων.

#### Διαφορές των διαδικασιών ΣΠΕ και ΕΠΕ

| Διαδικασία ΣΠΕ                                                                                                                   | Διαδικασία ΕΠΕ                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Εκτιμά τις επιπτώσεις από Προγράμματα, Πολιτικές, Σχέδια                                                                         | Εκτιμά τις επιπτώσεις από Έργα                                                                    |
| Δίνει την πληροφορία για την αναπτυξιακή πρόταση και δρα εκ των προτέρων                                                         | Συνήθως αντενεργεί και δρα ανασταλτικά στις αναπτυξιακές προτάσεις                                |
| Είναι μια δυναμική διαδικασία, συνεχώς διαμορφούμενη με στόχο την παροχή της πληροφορίας την κατάλληλη χρονική στιγμή            | Εχει πιο στατικό χαρακτήρα, με πεπερασμένο εύρος και γεωγραφική αναφορά.                          |
| Εκτιμά συσσωρευτικές επιπτώσεις και προσδιορίζει συνέπειες και ζητήματα σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη                           | Εκτιμά άμεσες επιπτώσεις (και όχι δευτερογενείς) και οφέλη                                        |
| Εστιάζεται στο να επιτύχει το επιθυμητό επίπεδο περιβαλλοντικής ποιότητας                                                        | Εστιάζεται (και κατά συνέπεια περιορίζεται) σε λύσεις μετριασμού-εναλλακτικές λύσεις ανάπτυξης    |
| Παγκόσμιο, εθνικό, περιφερειακό επίπεδο                                                                                          | Τοπικό επίπεδο με περιορισμό σε χρόνο και πληροφορίες                                             |
| Ποσοτικοποιημένα και περιγραφικά στοιχεία                                                                                        | Ποσοτικοποιημένα στοιχεία κυρίως                                                                  |
| Απλές μέθοδοι εκτίμησης και πρόβλεψης των επιπτώσεων (μήτρες και ειδικές γνωμοδοτήσεις)                                          | Σύνθετες μέθοδοι εκτίμησης και πρόβλεψης των επιπτώσεων (βασισμένες σε ποσοτικοποιημένα στοιχεία) |
|                                                                                                                                  | Μη επαρκείς δημόσιες διαβουλεύσεις λόγω χρονικών περιορισμών                                      |
| Γενικευμένα αποτελέσματα του συνόλου των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων                                                             | Λεπτομερή και συγκεκριμένα αποτελέσματα μεμονομένων δραστηριοτήτων                                |
| Χρονικό διάστημα μεταξύ σχεδιασμού και εφαρμογής είναι μεγαλύτερο                                                                | Χρονικό διάστημα μικρό μεταξύ σχεδιασμού και υλοποίησης                                           |
| Μικρός βαθμός λεπτομέρειας ανάλυσης της προτεινόμενης δραστηριότητας οπότε μεγαλύτερη η αβεβαιότητα στην πρόβλεψη των επιπτώσεων | Περιορισμένη αβεβαιότητα                                                                          |

Κασσιός Κ., Λάμπρου Μ., ΕΜΠ-ΣΑΤΜ

## ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

---

Από τα προαναφερθέντα συμπεραίνουμε ότι η νέα οδηγία 42/2001 για τις ΣΠΕ από τη στιγμή της πλήρους υλοποίησής της και της ενσωμάτωσης στο εθνικό δίκαιο θα συμβάλλουν αποφασιστικά στη βελτίωση της Περιβαλλοντικής Στρατηγικής της χώρας μας.

Ταυτόχρονα οι ΣΠΕ που κατ' εξοχήν θα συντάσσονται από δημόσιους φορείς εφόσον πρόκειται για πολιτικές και προγράμματα θα δίνουν και τις γενικότερες περιβαλλοντικές κατευθύνσεις σε τομεακά έργα έτσι ώστε οι ΕΠΕ (ΜΠΕ) να περιορίζουν τις επιπτώσεις τους ενώ χωροταξικά προγράμματα, πολεοδομικά κ.ά. θα καθορίζουν το βαθμό αντοχής του περιβάλλοντος για να δεχθεί έργα και αναπτυξιακές δραστηριότητες.

Βέβαια τα βήματα που πρέπει να γίνουν ώστε οι ΣΠΕ να ανταποκριθούν πλήρως στο ρόλο τους είναι πολλά όπως:

1. Έρευνα τεχνικών και μεθόδων για ΣΠΕ
2. Τρόποι δημοσιοποίησης
3. Τρόποι ελέγχου
4. Τεχνικές αποκατάστασης
5. Τρόποι παρακολούθησης υλοποίησης

Προτείνεται η άμεση συγκρότηση ad hoc επιτροπής ειδικών επιστημόνων στο ΥΠΕΧΩΔΕ με σκοπό την περιοχή βοήθειας προς τις Υπηρεσίες Κεντρικής και Περιφερειακής μέχρι την έναρξη ροής και υλοποίησης των διαδικασιών των ΣΠΕ, τη μείωση των πολλαπλών εμποδίων που θα προκύψουν και την παραγωγή προδιαγραφών και οδηγιών εφαρμογής.

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

---

- Strategic Environmental Assessment, Council Directive
- Strategic Environmental Assessment, Explanatory Memorandum
- Strategic Environmental Assessment, EIA Centre, Manchester Leaflet Series
- A Study to develop and implement an overall strategy for EIA-SEA Research in the EU, European Commission-Directive General XI, ISPRA, Italy, Extended Summary, April 1997
- (Κασσιός Κ., Σημ. Για το Μ.Π. Γεωπληροφορική του ΣΑΤΜ, Μέθοδοι και Τεχνικές Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων-Ειδικά Θέματα Διαχείρισης Φυσικών Πόρων)

Σημ. Για το Μ.Π. Γεωπληροφορική της ΣΑΤΜ, Μέθοδοι και Τεχνικές Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων-Ειδικά Θέματα Διαχείρισης Φυσικών Πόρων).